

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент”
по 2.1. Филология (Японска литература) в Софийския университет „Св.
Климент Охридски”, обявен в Държавен вестник, бр. 21/13.03.2020

от проф. д-р Ренета Божанкова, Софийски университет „Св. Климент Охридски“;
основания за участие в научното жури по конкурса - заповед № РД 38-151/23.03.2020 г
на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски”

Гл. ас. д-р Вяра Николова от Катедра „Японистика”, Факултет по класически и нови филологии, Софийски университет „Св. Климент Охридски”, е единственият кандидат в конкурса, по който се представя това становище.

1. Професионална квалификация на кандидата

Вяра Николова е бакалавър по специалност „Японистика“ (Софийски университет, Факултет по класически и нови филологии, 1998 – 2003), магистър - специалност Руска филология, втора специалност Украински език и литература (Софийски университет, Факултет по славянски филологии, 1994 – 1999). Завършила е и магистратура по Стопанско управление в Софийския университет (2002-2004).

През 2014 г. В. Николова е защитила дисертация на тема «Русская драматургия в болгарском книгоиздании 1890 - 1940-х годов» в Московския държавен университет по печат „Иван Фьодоров”, Москва, Руска федерация.

Вяра Николова е главен асистент, преподавател по японска литература в катедра „Японистика“ в Софийския университет от 2016 г., като от 2012 г. е била и хоноруван асистент по японски език в същата катедра. В академичната кариера на кандидатката трябва да се отбележи и работата ѝ като старши преподавател по руски език в Университета по библиотекознание и информационни технологии (2007-2016 г.), хоноруван преподавател по руски език в Университета за национално и световно стопанство (2013 – 2016 г.). От 2018 г. е хоноруван преподавател по руски език в Нов български университет.

В документите по конкурса е представен впечатляващ списък от научни специализации в чужбина, над двадесет, сред които се открояват тези в Япония, посветени на обучението и преподаването на японски език и култура.

От прегледа се вижда, че Вяра Николова е специалист с широк филологически и културологичен профил, преподавател, изследовател, преводач.

2. Научни публикации и приноси

Включената в списъка с публикации монография «Рецепция русской драматургии в болгарском книгоиздании. Часть I - 1890 – 1940-е годы» (Москва, 2020 г.) е основана върху защитената през 2014 г. дисертация. Важни нейни особености са обзорът на присъствието на преводната руска драматургия в българската култура, преките и косвени влияния на тези преводни текстове върху развитието на българския театър. Авторката демонстрира дълбоко разбиране относно закономерностите и спецификата на разпространение и възприемане на драматургичните текстове. Обърнато е внимание на издателските практики, на жанровите избори, прави се анализ на създаването в следосвобожденска България на театралните репертоари, както и на работата на български преводачи, писатели, издатели от няколко поколения, както и на ролята на руските емигранти в тогавашния наш културен живот. Опитът в литературните изследвания, който е натрупан от Вяра Николова чрез дисертационния труд и подготовянето на монография върху него, несъмнено е важен за цялостното ѝ оформяне като учен. Проблемите на преводната рецепция са обект на продължителен интерес, като опитът за проследяването им в зоната на контакт между българската и руската литература се пренася върху присъствието на японската проблематика и текстове в българската литература.

Част от публикациите на В. Николова са в областта на чуждоезиково обучение и отразяват нейния предходен преподавателски опит в областта на русистиката. Към него през последните години е добавен и изследователският и научно-приложен материал, натрупан при работата в областта на академичната японистика. Прави впечатление, че избраните в статиите ракурси в редица случаи са свързани с културното развитие и контакти и тяхното представяне и приложение в университетското преподаване.

Цялостният преглед на публикациите очертава няколко основни тематични зони:

- чуждоезиково обучение;
- японски език и литература;
- изучаване и опазване на културното наследство;

- литературна преводна рецепция;
- русистика, литературни изследвания;
- методика на преподаване на руския език.

Сред посочените от кандидатката публикации за участие в конкурса, една монография, една глава от книга и осем статии са най-пряко свързани с японистиката и преподаването ѝ в академична среда. Общият списък на публикации, представени за участие в конкурса, е 28.

Монографията «Из историята на новата японската литература (1868 - 1945)» (ISBN:978-619-185-416-5, "За буквите - О писменехъ", София, 2020) изпълнява ролята на основен труд на кандидатка по този конкурс. Книгата представя научен обзор на явленията в японската култура от периода Мейджи, наситен с имена и литературни и исторически данни. Авторката създава една плътна картина на японския литературен и културен живот, еволюцията на идеите, основните фигури на писатели и поети, оказали влияние и върху общественото развитие. Това е и полезно пособие за студентите, изучаващи японски език и литература, увлекателно четиво за интересуващите се от далекоизточната културна проблематика и връзките между народите в глобален план в периода на последните два века. Привлечената богата фактология от японската литература и връзките ѝ с останалия свят през периода Мейджи дава повод за разсъждения и изводи относно синхронността и съотносимостта на процесите през годините на литературния модернизъм, европейски и световен, съпътстващите и опониращите тенденции, групи, школи. Освен собствената история на японската литература, Николова поставя във фокуса си и особеностите на рецепцията на чуждите литератури в Япония в края на 19 и началото на 20 век, което пък позволява да бъдат посочени аналогични явления в българската литература от миналото краевековие. Специално вниманието е отделено и на влиянието на класиците на руската литература Лев Толстой и Антон Чехов в Япония, особеностите на преводната рецепция на творбите им. В монографията е включена богата многоезична библиография, присъства подробен справочен апарат на термини, имена, периодизация, а сред шестте приложения особено бих искала да открия публикацията и краткия коментар на писма от библиотеката на българския манастир «Св. Вмчк Георги Победоносец – Зограф» в Света гора, Атон, свързани с мисионерско пребиваване в Япония на монаси от манастира в края на 19 век. Тези архивни материали са първа стъпка към следващо задълбочено изследване.

Заслужава да се отбележи изследователският диапазон на кандидатката – от близката до нас езиково и исторически славянска литература, каквато е руската, до

значително по-слабо познатата и, осмелявам се да кажа, екзотично привлекателната японска литература. Темата за присъствието им в българското културно пространство е особено интересен повод за паралели и значими научни наблюдения и заключения. Всъщност, в полезрението на В. Николова са постоянно три литератури с тяхната традиция – българската, руската и японската. Със знанието си за процесите в тях от последните повече от два века кандидатката пристъпва към участие в този конкурс и към продължаване на академичната си кариера във ФКНФ на Софийския университет.

Освен посветените на литературоведски и езиковедски теми статии, Вяра Николова самостоятелно или в съавторство публикува и други, посветени на университетския живот на студентите, изучаващи японски език и култура, проектно базираното обучение, факторите, влияещи върху мотивирането на младите изследователи за бъдещата им професионална ангажираност и реализация.

3. Преподавателска и проектна дейност

Кандидатката представя ценна комбинация от познания и квалификации в изучаването и преподаването на японската литература. Това предполага ефективна работа със студентите от специалност „Японистика“ в Софийския университет, апробиране на резултатите от научните и научно-приложните разработки в занятията и проектната дейност. Лекционните курсове по японска литература за ОКС „бакалавър“ в специалност „Японистика“ са разработени самостоятелно, а тези в магистърска програма „Японски език и култура“ – в съавторство.

Вяра Николова представя списък от участие или ръководство на научни проекти, които са насочени към включването на студентите в извънаудиторни дейности с цел тяхната професионална подготовка в сферата на интеркултурната комуникация, контактите със студенти и преподаватели от други български и чуждестранни университети със сходни специалности. Публикациите и докладите на конференции, представени за конкурса (общо 17), отразяват и резултатите от тази проектна дейност. Интересен ракурс е свързването на хуманитарното образование на студентите с филологически профил с въпросите на опазването на културно-историческото наследство и подготовката на студентите за неговото изучаване и представяне.

4. Заключение

Кандидатката по този конкурс д-р Вяра Николова представя научна продукция с широк хуманитарен диапазон, притежава продължителен и разнообразен

преподавателски опит, активно работи със студентите за тяхната научна и практическа подготовка. След прегледа на представените за конкурса публикации и другите данни за професионалното развитие и реализация на д-р Вяра Николова, давам своята **положителна оценка** за нейната кандидатура в конкурса за избор на “доцент” по професионално направление по 2.1. Филология (Японска литература).

проф. д-р Ренета Божанкова
(Софийски университет „Св. Климент Охридски”)